

KAŽDÝ MŮŽE MÍT STRACH

Svět nebude zničen těmi, kdo páchají zlo, ale těmi, kteří se na ně dívají, aniž by něco udělali.

Albert Einstein

**2. díl metodiky pro učitele
pro práci s filmem na téma šikana a zdravé vztahy**

Dostal se vám do ruky **druhý díl metodiky pro práci s těžkými tématy v dětských kolektivech.**

Tento díl vám pomůže s dětmi otevřít téma **šikany a ztráty bezpečí v dětském kolektivu.**

ODKAZ NA VIDEO

[Přejděte na odkaz k videu](#)

Soubor tří metodik a videí zaměřených na ztrátu v jejích různých podobách: malé ztráty, šikana a smrt vznikl za finanční podpory Nadace Sirius.

Prvotním impulsem byla práce s prvním filmem Poradny Vigvam Ať už nevolaj, který v Poradně VIGVAM využíváme při svých akreditovaných kurzech např: Děti a ztráta, kde se tato forma práce velmi osvědčila.

Cílem je dát učitelům do rukou dobře a pro děti atraktivně zpracovaný materiál, který můžou využít při práci s dětskými kolektivy.

První díl se zabývá všeobecnými ztrátami. Na základě dobře zpracovaných malých ztrát se děti učí copingové strategie, kprotože předpokládáme, že když se děti naučí dobře zpracovávat malé ztráty, lépe si pak poradí s těmi většími. Ve školním kolektivu je pak více než žádoucí věnovat se také tématu šikany. Pokud se ptáte, co má šikana společného s dalšími dvěma metodikami orientovanými na menší i větší ztráty, je tomu tak proto, že šikana se dá charakterizovat také jako ztráta bezpečí. Pocit bezpečí patří mezi jednu z nejzákladnějších lidských potřeb.

Soubor tří metodik pak završuje metodika s tématem, dovolujeme si říct, nejtěžším, se smrtí. Jsme si vědomi toho, že tato témata mohou vzbuzovat strach, zároveň ale věříme, že sdílení těžkých témat může pomáhat je řešit a od strachu či úzkosti ulevit. Nemusíme totiž zůstat se strachem a úzkostí sami. Naše zkušenosti nám navíc ukazují, že děti jsou vděčné za to, když se s nimi věnujeme i těmto tématům.

TEORETICKÝ RÁMEC

O šikaně bylo napsáno a vytvořeno mnoho – naším záměrem je ukázat příběh, který by se do šikany mohl rozvinout, pokud by do něj nikdo nevstoupil. Není naším cílem děti přepečovávat a řešit za ně věci, které by si měly/ mohly řešit samy. Naopak, chceme je posílit, aby měly dovednosti a schopnosti, které jim umožní samostatně vstupovat do mezilidských interakcí s vědomím sebe a svých vlastních potřeb, s respektem k druhým a vědomím kontextu prostředí, ve kterém se interakce odehrávají. A pokud vyhodnotí, že na situaci samy nestačí, tak aby mělo každé dítě ve svém okolí alespoň jednoho důvěryhodného dospělého, na kterého se může obrátit.

Vycházíme z faktu, že nejintenzivnější šikana hrozí tam, kde oběti a agresori musejí žít společně v jednom prostoru a kde funguje hierarchicko – autoritativní systém. Prostředí školy tuto charakteristiku více, či méně naplňuje, a proto je rizikovým místem. Šikanu vnímáme jako poškozený a nezdravý vztah mezi obětí a agresorem (způsobený jak jejich vzájemnou interakcí, tak i osobní historií a osobními rysy každého z nich) a také jako nezdravý vztah kolektivu směrem ke společenským normám a hodnotám.

Prevenci šikany u žáků v této metodice opíráme o tři stěžejní body:

- Rozvoj schopnosti vnímat vlastní emoce a na ně navazující schopnost vhodně vyjádřit svoje postoje (chci, nechci, líbí se mi, není mi příjemné..).
- Podpora empatie a její kontinuální rozvíjení.
- Důvěra v systém školy a pomoc dospělých.

Zdůvodnění východisek

- Vědomé rozhodování na základě vlastních pocitů je velmi složitá disciplína i pro velkou řadu dospělých. Pro děti, které se pohybují na území instituce s danými pravidly ještě těžší. Děti velmi často bezmyšlenkovitě kopírují vzorce dospělých, případně poslouchají pokyny, které jim někdo zadá, a to i ve chvíli, kdy jdou přes jejich hranice a nejsou jim příjemné (v tomto směru je důležité rozlišovat co je povinnost a co je manipulace a otevřít s žáky diskuzi na toto téma). Velmi vhodné je s žáky mluvit o tom, že emoce, které se nám dějí, neovlivníme, avšak chování, které v jejich důsledku děláme, pod kontrolou máme a taktéž za něj neseme odpovědnost. Děti často míchají emoce i chování dohromady a obviňují samy sebe za to, že mají určité pocity. Případně mezi pocítěním emoce a akcí chování nemají téměř žádný prostor a fungují automaticky. Právě proto je vhodné se soustředit na prožívání emocí a jejich rozpoznání a následně na způsoby chování, které můžeme volit.
 - Empatie je schopnost, která je velmi málo rozvinutá zejména u agresorů a ostatních žáků třídního kolektivu, kteří šikaně přihlížejí a nezasáhnou proti ní. Častou myšlenkou všech těchto rolí je „hlavně, že oběť nejsem já“. Rozvoj empatie v institucích napomáhá rozvíjení kultury vzájemného zájmu a spoluodpovědnosti za celkovou atmosféru a potlačuje kulturu lhostejnosti a individualismu.
 - Aby bylo možné šikanu/ narušené vztahy řešit, děti potřebují cítit podporu dospělých a věřit, že zastávají stejné hodnoty. Vědomí toho, jak funguje školní poradenský systém, že určité chování se nerespektuje, že dospělí některé věci nedovolí .. to vše se významně podílí na pocitu bezpečí dítěte a na jeho odvaze postavit se svým spolužákům, pokud je to třeba.
-

Teorie šikany

V teorii se opíráme o pětistupňový model vývoje šikany podle Koláře

1. Identifikace a vyčlenění oběti, ostrakizace (někomu se smát můžeme a je to OK)
2. Zvýšení intenzity manipulace, výskyt fyzické agrese, řešení krizí (máme stres z písanky, můžeme si ho vybit na tomhle člověku)
3. Kumulace agresorů, vytvoření jádra a vlastního specifického systému organizace
4. Většina přijímá normy - akceptace nezdravých vzorců chování skupinou
5. Totalita – dokonalá šikana, přijetí normy, zklidnění (všichni mají svá jasná místa a přesně vědí, co mohou a nemohou. Ve školách ke zklidnění dochází zejména v situacích, kdy agresor je hvězdou třídy, pomocníkem pedagogů.)

1. - 3. stádium – zpravidla můžeme získat svědky, žáci jsou aktivní a snaží se šikaně zabránit. Někdy je zde možná metoda usmíření, na řešení pomáhají programy zaměřené na rozvoj osobnostních dovedností, empatie a další. Stěžejní je zde pečlivá práce s pravidly.

4. – 5. stádium – nikdo již o šikaně moc nemluví, ani na přímé otázky, jsme sami proti skupině. Pro řešení šikany v těchto stádiích potřebujeme pomoc externisty, někdy úplná léčba není možná a je možné pracovat pouze na mírnění škodlivého dopadu na jednotlivé účastníky (opakování toho, že tohle chování není normální, není v pořádku, podpora individuální práce namísto skupinové, podpora osobnosti jednotlivců.).

Přesné stádium může diagnostikovat psycholog za pomoci specifických technik, sami však za pomoci pozorování a dalších metod můžeme poměrně dobře odhadnout, kde se vztahy mezi žáky pohybují. Můžeme mluvit i o stádiu 0, které je hledáním oběti, vytipováváním si člověka, který bude terčem. Toto stádium se přirozeně vyskytuje ve všech skupinách a pokud na tzv. „horkou židli“ usedají střídavě různí lidé a pohybujeme se na škále laskavé škádlení – neobratné nepříjemné škádlení, není nutné mluvit o šikaně. Avšak – i tak toto chování zaslouží naši pozornost. Z výše uvedeného vyplývá, že pro preventivní práci se skupinou není třeba striktně definovat, zda jde o stádium 0, nebo 2. Stěžejní je věnovat nemocnému chování a mít dostatek energie toto nepodcenit*. Může nám to významně ušetřit práci v pozdější době.

Vývoj skupiny ve vztahu k násilí

Otevřený nesouhlas – zastrašený nesouhlas – lhostejnost (mě se to neděje) – ambivalence (přitahuje mě to, ale nemá se to) – sympatizování – souhlas

Šikana vs. škádlení – častý mýtus

Šikana je jednostranné chování, které není příjemné a má za cíl ublížit

Škádlení je vzájemná a dobrovolná interakce s cílem pobavit se

Takto definované pojmy jsou absolutní, v praxi můžeme sledovat škálu: Laskavé škádlení – divoké škádlení – neobratné nepříjemné škádlení – agresivní bolestivé škádlení – prvky šikanování – ostrakismus – vyšší stádia šikanování

Zdroje, doporučená literatura:

KOLÁŘ, Michal. Nová cesta k léčbě šikany. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-871-5. Publikace zaměřená na řešení šikany, na teorii, velmi dobře popisuje i vyšší stádia šikanování > *Publikace zaměřená na řešení šikany, na teorii, velmi dobře popisuje i vyšší stádia šikanování*

JANOŠOVÁ, Pavlína, Lenka KOLLEROVÁ, Kateřina ZÁBRODSKÁ, Jiří KRESSA a Mária

DĚDOVÁ. Psychologie školní šikany. Praha: Grada, 2016. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2992-3. Publikace zaměřená zejména na prevenci šikany a práci se vztahy > *Publikace zaměřená zejména na prevenci šikany a práci se vztahy*

*Sebeopora a práce s vlastní energií pedagoga je téma, které by zasloužilo vlastní metodiku. Pro práci se vztahy je však zásadní, protože rozhoduje, zda a jak se do řešení různých věcí pustíme.

PRÁCE S AUDIOVIZUÁLNÍMI MATERIÁLY A CÍLE METODIKY

Metodika pro práci s filmem a film samotný jsou určeny zejména pro věkovou skupinu mladšího školního věku, tedy žáky prvního stupně. Necháváme na posouzení pedagoga, zda ji bude považovat jako vhodnou a využije ji i v jiných ročnících.

Cílem metodiky je práce se specifickým tématem, které je součástí práce s klimatem třídy. V této metodice však nerozpracováváme celkové principy práce se skupinou, jejím klimatem a psychosociálními technikami (do kterých řadíme např. principy práce s bezpečím, práci s pravidly, výběr techniky, práce s její motivací, realizací, reflexí a aplikací do reality, práce v komunitním kruhu apod.). Ty vnímáme jako nezbytné předpoklady, základní dovednosti a pozadí, na kterém se odehrává práce s jakýmkoliv specifickým tématem.

Metodika má několik cílů, které dělíme do vrstev znalostí, dovedností a kompetencí. Vycházíme z evaluace dle M. Miovského a kol. z publikace Programy a intervence školské prevence rizikového chování v praxi. Stanovenou výslednou kompetencí žáků je, že žák umí vhodně reagovat při náznacích šikany, nebo agresivního chování. K této kompetenci můžeme dojít rozvíjením znalostí a dovedností, které jsou zaneseny v tabulce.

Znalost

Zná základní emoce a slova, která se používají pro jejich popis.

Ví, že emoce se mohou projevovat různě, a proto je důležité o nich mluvit.

Je si vědom, že každý může jednu a tu samou skutečnost prožívat různými způsoby, tedy je třeba pomoci všem aktérům šikany.

Ví, že co je příjemné jednomu, nemusí být příjemné druhému člověku.

Ví, na koho se v případě šikany obrátit.

Ví, jak nad řešením šikany uvažují dospělí, kteří jsou ve škole za její řešení odpovědní a co mohou očekávat, že se stane.

Ví, co může udělat, když bude svědkem/ obětí/ agresorem šikany (co říct, na koho se obrátit).

Ví, co je šikana a ubližující chování.

Dovednost

Dokáže poznat, že je mu něco nepříjemné/ vnímat své emoce.

Dokáže říct, když je mu něco nepříjemné vhodným způsobem.

Umí odhadnout, jak se v dané situaci může cítit někdo jiný na základě jeho neverbálních projevů.

Dokáže rozlišit, kdy situaci zvládne řešit sám a kdy je vhodné obrátit se na dospělého.

Umí odlišit šikárenství a agresi.

Kompetence

Umí vhodně reagovat při náznacích šikany, nebo agresivního chování.

Cíle i znalosti jsou koncipovány tak, aby docházelo k jejich postupnému rozvíjení. Některé znalosti a cíle jsou více zaměřeny na chování, jiné na prožívání, stejně tak, jako varianty metodiky. Kurzívou psané cíle se vztahují k variantě metodiky C, černě napsané cíle k variantě B. Není nutné vždy všech cílů dosáhnout, ale je dobré vědět, proč některý cíl nebyl naplněn a vnímat to jako objevení možného nového tématu pro třídu.

Varianty metodiky (A, B, C) se liší podle schopnosti třídy vnímat emoce i děj zároveň. Pokud třída není zvyklá o emocích mluvit a vnímat je, pak je lepší začít variantou B a navázat variantou C. Stejný způsob práce může být pro třídu vhodný ve chvíli, kdy vnímáme, že aktuálně žáci procházejí emocionálně intenzivním obdobím, kdy může být vhodné projít nejdříve variantu C a následně B (odžití emocí a následně lepší soustředění na děj). Varianty B a C byly vytvořeny pro to, aby mohlo dojít k soustředění se pouze na emocionální, nebo dějovou linku filmu. Akcentují tak pouze některé ze stanovených cílů, jak je popsáno výše. Je na pedagogovi, aby zvolil, kterou je pro třídu v dané situaci lepší začít.

Časová dotace pro práci se třídou je od dvou do tří vyučovacích hodin, základní práci s filmem (varianty A, B, C) doporučujeme realizovat v bloku hodin a nedělit ji. Návazná práce v dalších (oddělených) hodinách je možná za pomoci navazujících technik. Ty mohou být využity ať už jako rozšíření varianty práce s filmem přímo v blokové části, či jako doplnění po delším časové prodlevě. Je důležité mít na paměti, že při práci s jakýmkoliv audiovizuálním materiálem je jedna z nejpodstatnějších věcí samotná reflexe žáků. Proto je důležité mít zajištěn vždy dostatečný prostor na reflexi.

Obecné tipy ke všem variantám

- Scéna, kde se radí Honza a pan učitel – může se zdát, že pro žáky nemá význam. Je však zařazena, aby žákům ukázala, co se děje „v zákulisí“ školy, jak učitelé o dětech mluví – že neprozrazují tajemství (že Honza panu učiteli neřekl, že za ním Míša byl a co všechno mu řekl), že mají snahu dětem pomoci a že je v pořádku, že i dospělí se přicházejí poradit. Pokud je pro žáky práce s filmem zdlouhavá, je možné tuto scénu jen pustit a zeptat se, co viděli a co si o tom myslí a jít dál.
- Při práci s jednotlivými dětskými postavami může být pro přehlednost vhodné na větší papíry nakreslit obrysy hlav každé z postav a k nim nechat žáky (ve skupinách/ individuálně) dopisovat, co si postavy asi myslí/ co by se jim mělo říct/ mohou si sami vyzkoušet jim to říct.
- Je potřeba si vybrat variantu, které se bude učitel věnovat a té se držet, tím, že emoce i děj jsou úzce provázané je velmi snadné „sklouznout“ v průběhu práce s filmem k řešení obou, ačkoliv původně chtěl pedagog řešit pouze jednu. To nemusí být výraznější problém, pokud je to pro žáky únosné, riziko však je, že třídu zahltneme otázkami a nebude nám dostáčet čas.

Práce s filmem tedy závisí na konkrétní situaci třídy, ve které se nachází, na věku dětí, na možné časové dotaci, kterou tématu můžete věnovat. Je potřeba průběh vždy přizpůsobit konkrétním možnostem a potřebám třídy. Film není nástrojem, který dokáže šikanu řešit. Je však velmi dobře možné ho využít ve chvíli, kdy se tématu šikany chceme věnovat preventivně, případně ve chvíli, kdy ani není naším záměrem vyloženě téma šikany, ale téma zdravých vztahů založených na respektu k ostatním. Je velmi pravděpodobné, že žáci již mají osobní zkušenost podobnou, jako je zobrazeno ve filmu. To však není na škodu, zkušenost jako taková je v pořádku a může být růstová, pokud ji budou moci zpracovat. Důležité je, že pokud má pedagog pocit, že ve třídě se již vyskytuje šikana, nebo narušení vztahů vyššího stupně, pak je třeba využít jiné nástroje než právě filmu.

K dosažení maximálního výsledného efektu je třeba, aby pedagog shlédl nejprve film sám před jeho projekcí a specifikoval si, co je cílem lekce. Cíl lekce by měl vycházet z potřeb a možností třídy. Na základě shlédnutí filmu a zde předkládané metodiky je možno vybrat tu variantu práce se třídou, která nejvíce zohledňuje předem stanovený cíl.

VARIANTA

komplexní

CÍLE:

Varianta míří na všechny cíle popsané v úvodu metodiky.

ČASOVÁ DOTACE: 3 vyučovací hodiny

METODY A FORMA PRÁCE: film, reflexe formou diskuze, skupinová/ individuální práce

PRŮBĚH

Úvod:

Žáci by se měli připravit na danou práci, učitel může uvést film např. tím, že řekne, že si nyní prohlédnou něco, co se může dít na nějaké základní škole. Je dobré žákům říct, že je to škola, kde si děti a dospělí tykají, aby je to nezaskočilo a nestočila se na to celá pozornost žáků.

PROMÍTÁNÍ FILMU A ZASTAVENÍ PO PRVNÍ SCÉNĚ

Žákům klademe v hromadné diskuzi otázky – o čem si myslíte, že Míša mluvil? Měl se Honza ptát na nějaké další věci? O jakých emocích spolu hlavně mluvili? Znáte je u sebe taky? Jak je poznáte? Jak je asi teď Honzovi a jak je asi teď Míšovi? Co by potřebovali?

PROMÍTÁNÍ FILMU A ZASTAVENÍ PO SCÉNĚ NA WC

Byla to jen sranda jak říkali kluci, nebo ne? Jak se to pozná? Jak to mohlo celé vypadat, kdyby pan učitel nepřišel?

Jak se teď asi cítí Terka, Míša, Péťa a pan učitel? Co jim běží v hlavě? Proč Terka neřekla panu učiteli, co se děje? Proč Míša tohle dělá, ikdyž nechce? Proč to dělá Péťa? Co by měl udělat pan učitel? Co by v tuhle chvíli každá z postav potřebovala? (tyto otázky je možné klást celé skupině, případně nechat žáky pracovat v menších skupinkách. Buď tak, že jedna skupina má jednu postavu – pak je dobré nedávat role ve filmu tak, jak je žáci reálně zažívají ve škole, např. dítěti, které má agresivní projevy dát roli Péti. Případně je možné, že žáci ve skupině odpovědí na papír na všechny otázky a pak posunou svůj papír další skupině, takže všichni odpovědí na všechny otázky. Varianty lze volit s ohledem na čas, počet žáků ve třídě, dovednosti třídy atd.)

PROMÍTÁNÍ FILMU, ZASTAVENÍ PO SCÉNĚ ROZHOVORU PANA UČITELE A HONZY:

Co na to říkáte? Překvapilo vás na tom něco? Kdo u vás ve škole dělá něco, jako Honza? Co jsme se o Honzovi a Kubovi v téhle scéně dozvěděli? Jací asi jsou lidé, jaké mají vlastnosti, co je pro ně důležité? Co na nich je pro vás sympatické a líbí se vám?

Informace pro žáky

Pan učitel teď bude mluvit s Terkou a Míšou. Po práci žáků pustit film do scény, kdy pan učitel sedí a přemýšlí před rozhovorem s Pétou.

Na co by se jich měl ptát? Co by jim měl říct? Zkuste si sepsat svoje otázky a až film poběží, tak sledujte, jestli pan učitel klade otázky, které jste si mysleli, nebo vás nějak překvapil. Jak to na vás působilo? Jaký z toho teď máte pocit? Které otázky se vám líbily a které byly divné? Jak myslíte, že se pan učitel teď cítí?

Informace pro žáky

Pan učitel se teď chystá na rozhovor s Pétou. Následně scénu pustit až do konce.

Co by měl pan učitel Pétovi říct? Na co by se ho měl ptát? Zkuste si zase sepsat svoje otázky a tipy a sledujte, jestli jste se trefili (už znáte pana učitele zase o kousek víc, tak třeba to tentokrát půjde líp!).

Pan učitel se teď chystá na rozhovor s Pétou. Následně scénu pustit až do konce.

Závěr:

Společná diskuze – jak myslíte, že se situace bude vyvíjet dál? Mělo se při tom řešení něco udělat jinak? Přijde vám to reálné? Jak se teď asi cítí Péťa a pan učitel? Jak se cítíte vy?

Práci s filmem je možné rozvinout některou z doplňujících technik.

VARIANTA

zaměření na chování/příběh

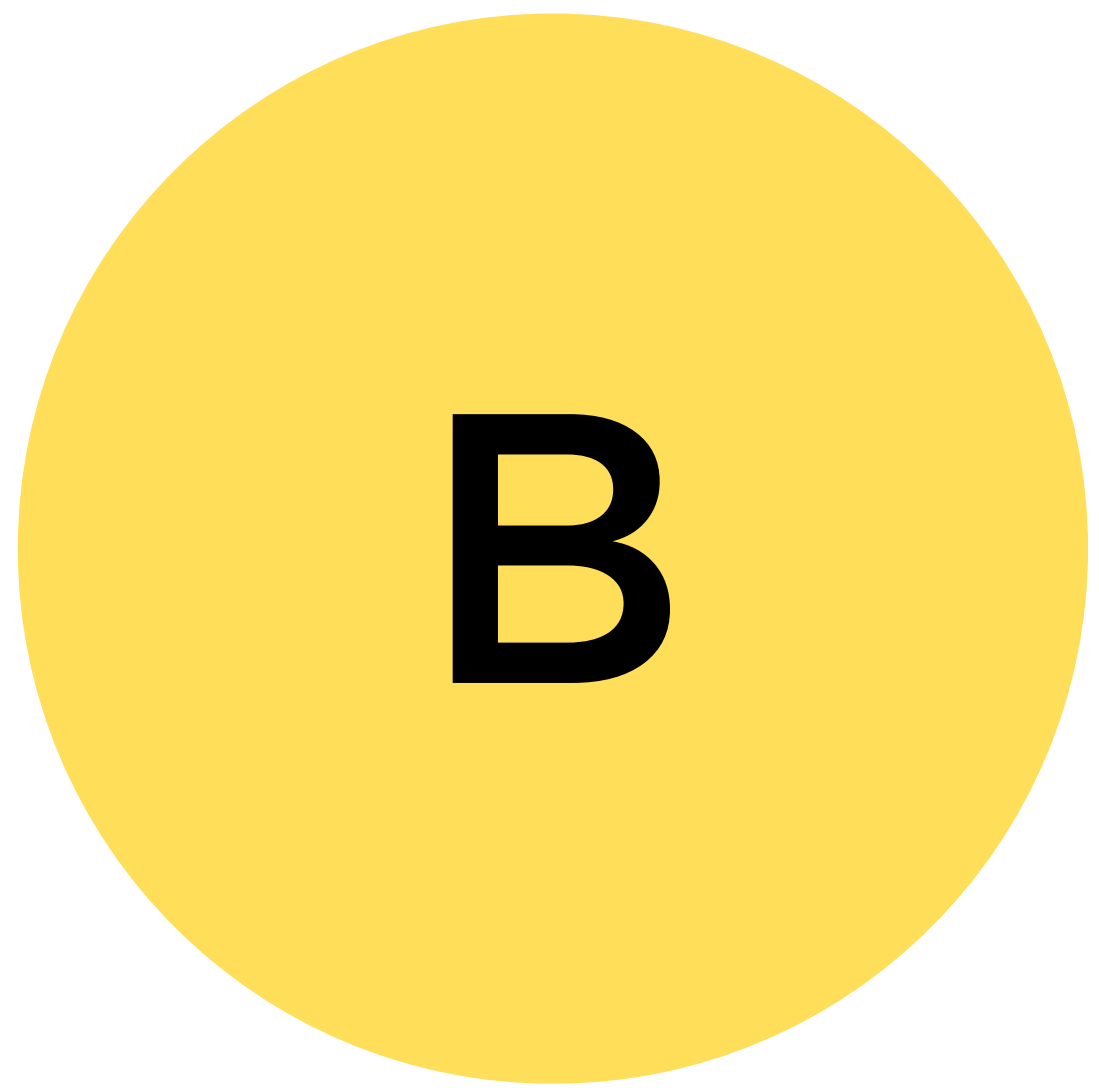
CÍLE:

Varianta se věnuje cílům spojeným s chováním ve vztahu k tématu šikany, viz cíle metodiky.

ČASOVÁ DOTACE: 2 vyučovací hodiny

METODY A FORMA PRÁCE: film, reflexe formou diskuze, skupinová/ individuální práce

Varianta je vhodná pro třídy, pro které je zaměření na emoce náročné a potřebují se mu věnovat samostatně, případně pro ně je obtížné držet pozornost i u příběhu, i u prožívání postav. Je možné jim film pustit jednou se zaměřením na chování/ příběh (varianta B) a navázat zaměřením na emoce (Varianta C).

PRŮBĚH

Úvod:

Žáci by se měli připravit na danou práci, učitel může uvést film např. tím, že řekne, že si nyní prohlédnout něco, co se může dít na nějaké základní škole. Je dobré žákům říct, že je to škola, kde si děti a dospělí tykají, aby je to nezaskočilo a nestočila se na to celá pozornost žáků.

PROMÍTÁNÍ FILMU A ZASTAVENÍ PO 1. SCÉNĚ

Žákům klademe v hromadné diskuzi otázky - o čem si myslíte, že Míša mluvil? Měl se Honza ptát na nějaké další věci? O jakých emocích spolu hlavně mluvili?

PROMÍTÁNÍ FILMU A ZASTAVENÍ PO SCÉNĚ NA WC

Byla to sranda, nebo ne? Jak se to pozná? Jak to mohlo celé vypadat, kdyby pan učitel nepřišel?

PROMÍTÁNÍ FILMU, ZASTAVENÍ PO SCÉNĚ ROZHOVORU PANA UČITELE A HONZY:

Co na to říkáte? Překvapilo vás na tom něco? Kdo u vás ve škole dělá něco, jako Honza? Jak to probíhá a co všechno ten člověk dělá?

Informace pro žáky

pan učitel teď bude mluvit s Terkou a Míšou. Po práci žáků pustit film do scény, kdy pan učitel sedí a přemýšlí před rozhovorem s Pétou.

Na co by se jich měl ptát? Co by jim měl říct?

Zkuste si sepsat svoje otázky a až film poběží, tak sledujte, jestli pan učitel klade otázky, které jste si mysleli, nebo vás nějak překvapil.

Informace pro žáky

pan učitel se teď chystá na rozhovor s Pétou. Následně scénu pustit až do konce.

Co by měl pan učitel Pétovi říct? Na co by se ho měl ptát? Zkuste si zase sepsat svoje otázky a tipy a sledujte, jestli jste se trefili (už znáte pana učitele zase o kousek víc, tak třeba to tentokrát půjde líp!).

Závěr: Společná diskuze – jak myslíte, že se situace bude vyvíjet dál? Mělo se při tom řešení něco udělat jinak? Přijde vám to reálné?

Práci s filmem je možné rozvinout některou z doplňujících technik.

VARIANTA

zaměřená na emoce

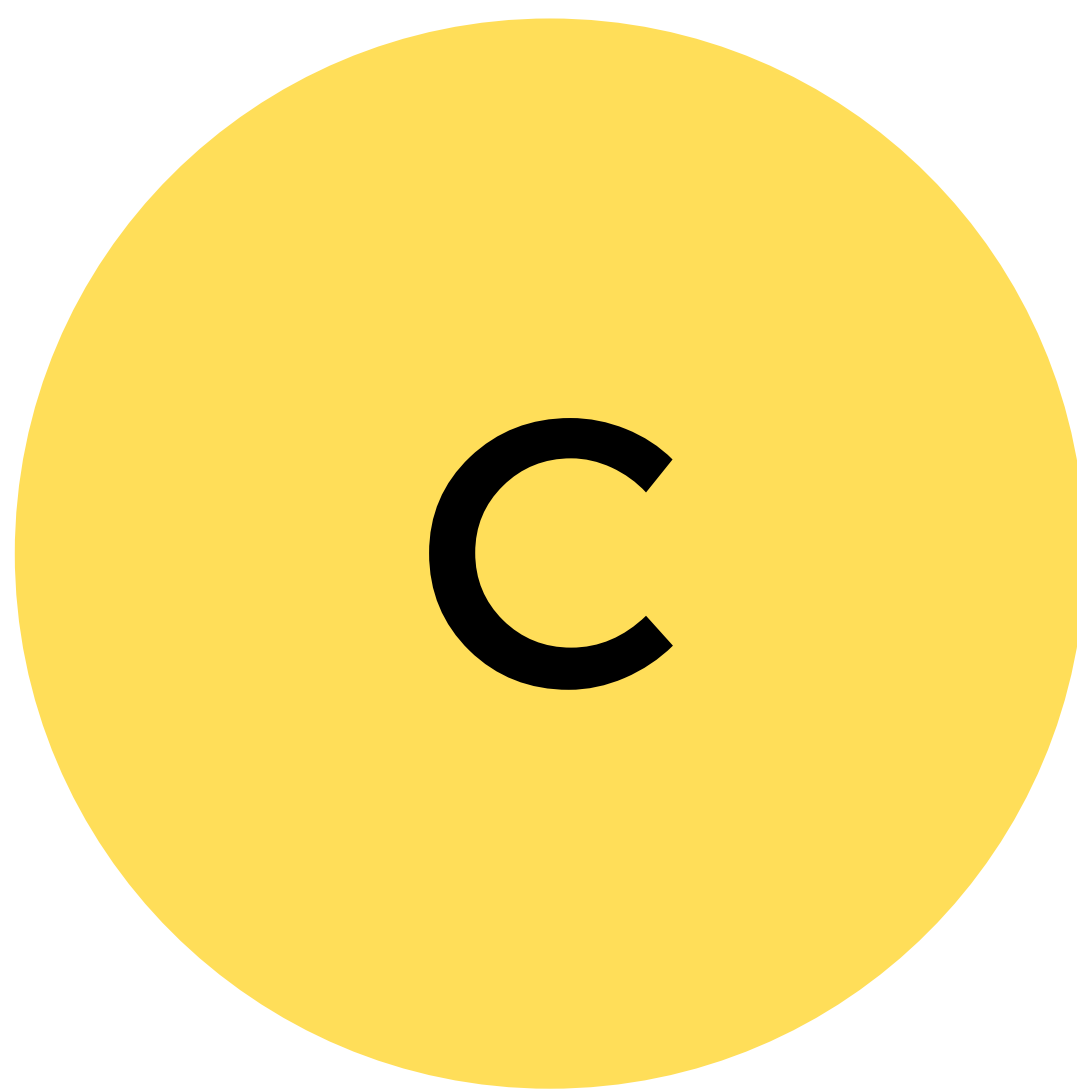
CÍLE:

Varianta se věnuje cílům spojeným s prožíváním ve vztahu k tématu šikany, viz cíle metodiky.

ČASOVÁ DOTACE: 3 vyučovací hodiny

METODY A FORMA PRÁCE: film, reflexe formou diskuze, skupinová/ individuální práce, emoční karty/ náladoměrky

Tuto variantu práce s filmem doporučujeme realizovat jako návaznou na variantu B. V případě, že by se s žáky neřešilo jednání a chování postav, je pravděpodobné, že jejich pozornost bude utíkat k tomu a zaměření na emoce, pro ně bude obtížné.

PRŮBĚH

Úvod:

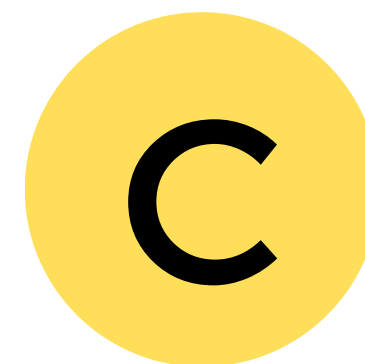
Žáci by se měli připravit na danou práci, učitel může uvést film např. tím, že řekne, že si nyní prohlédnout něco, co se může dít na nějaké základní škole. Je dobré žákům říct, že je to škola, kde si děti a dospělí tykají, aby je to nezaskočilo a nestočila se na to celá pozornost žáků. Následně je vhodné s třídou udělat úvod o emocích – je možné využít některou z náladoměrek, nebo si popovídat o tom, jaké emoce znají, zapsat je všechny na tabuli, aby je měli následně k dispozici na očích.

PROMÍTÁNÍ FILMU A ZASTAVENÍ PO 1. SCÉNĚ

Žákům klademe v hromadné diskuzi otázky – O jakých emocích spolu Honza s Míšou hlavně mluvili? Znáte je u sebe taky? Jak je poznáte? Jak je asi teď Honzovi a jak se asi teď Míšovi? Co by potřebovali?

PROMÍTÁNÍ FILMU A ZASTAVENÍ PO SCÉNĚ NA WC

Jak se teď asi cítí Terka, Míša, Péťa a pan učitel? Co jim běží v hlavě? Proč Terka neřekla panu učiteli, co se děje? Proč Míša tohle dělá, i když nechce? Proč to dělá Péťa? Co by měl udělat pan učitel? Co by v tuhle chvíli každá z postav potřebovala? (tyto otázky je možné klást celé skupině, případně nechat žáky pracovat v menších skupinkách. Buď tak, že jedna skupina má jednu postavu – pak je dobré nedávat role ve filmu tak, jak je žáci reálně zažívají ve škole, např. dítěti, které má agresivní projevy dát roli Péti. Případně je možné, že žáci ve skupině odpovědí na papír na všechny otázky a pak posunou svůj papír další skupině, takže všichni odpovědí na všechny otázky. Varianty lze volit s ohledem na čas, počet žáků ve třídě, dovednosti třídy atd.)

PROMÍTÁNÍ FILMU, ZASTAVENÍ PO SCÉNĚ ROZHOVORU PANA UČITELE A HONZY:

Co jsme se o Honzovi a Kubovi v téhle scéně dozvěděli? Jací asi jsou lidi, jaké mají vlastnosti, co je pro ně důležité? Co na nich je pro vás sympatické a líbí se vám? Bylo něco, co se vám nelíbilo, naštvalo vás, nebo jinak popudilo? Jak by to mělo vypadat jinak?

Informace pro žáky

pan učitel teď bude mluvit s Terkou a Míšou. Po práci žáků pustit film do scény, kdy pan učitel sedí a přemýšlí před rozhovorem s Pétou.

Jak si myslíte, že bude pan učitel s Terkou a Míšou mluvit? Bude se jim snažit spíš domlouvat, nebo bude vyzvídat, nebo něco jiného? V jakém duchu se bude snažit rozhovor vést? Jaké emoce bude mít asi pan učitel při rozhovoru v hlavě? Jaké Terka a Míša? (můžeme si pomoci metaforou z filmu V hlavě). Napište si svoje tipy a zkuste sledovat, jestli vycházejí.

Jak vyšly vaše tipy? Podle čeho jste to poznali, jestli měly postavy ty emoce, které jste tipovali? Jak to na vás působilo? Jaký z toho teď máte pocit? Které otázky se vám líbily a které byly divné? Jak myslíte, že se jednotlivé postavy teď cítí?

Informace pro žáky

Pan učitel se teď chystá na rozhovor s Pétou. Následně scénu pustit až do konce.

Jak si myslíte, že bude pan učitel mluvit s Pétou? V jakém duchu se rozhovor ponese? Jaké emoce bude mít asi pan učitel při rozhovoru v hlavě? Jaké Péťa? Zkuste si zase sepsat svoje tipy a sledujte, jestli jste se trefili (už znáte pana učitele zase o kousek víc, tak třeba to tentokrát půjde líp!).

Jak vyšly vaše tipy? Podle čeho jste to poznali, jestli měly postavy ty emoce, které jste tipovali? Jak to na vás působilo? Jaký z toho teď máte pocit? Které otázky se vám líbily a které byly divné? Jak myslíte, že se jednotlivé postavy teď cítí?

Závěr:

Společná diskuze – jak myslíte, že se po takové dni cítí jednotlivé postavy příběhu? Můžeme u každé postavy najít něco, za co je nám sympatická a za co s ní soucítíme, je nám blízká? A co nám je naopak nesympatické? Jak myslíte, že se budou proměňovat vztahy jednotlivých postav?

Práci s filmem je možné rozvinout některou z doplňujících technik.

DOPLŇUJÍCÍ TECHNIKY

Zde nabízíme další techniky, které se dají využít samostatně, doplnit některou ze základních variant nebo je libovolně kombinovat dle toho, jak učitel vyhodnotí, jaké jsou potřeby třídy.

Moje Emoce

Technika se vztahuje k postavám a příběhu filmu

Cíl: podpora empatie, prožití si role nového žáka

Úvod - Techniku uvedeme povídáním o emocích – jaké žáci znají, s kterými se setkávají. U nejmenších je pro motivaci možné využít knihy typu The Colour Monster od Anny Llena. Následně je shrneme pod základní – např. radost, smutek, vztek a strach. (dělení emocí je mnoho, je možné vybrat takové, které je pro vás využitelné). Následně vybereme jednu emoci, s kterou začneme a které se budeme věnovat. Je možné v jedné aktivitě udělat jen jednu, nebo aktivitu rozložit do více hodin a projít všechny.

Naladění - Vybranou emoci si zkusíme nějak představit – každý sám za sebe si dát chvíli, kdy si představuju, jaké to je, když mám např. strach. Je možné tuto chvíli nechat volně, či ji podkreslit hudbou (můžeme mít připravenou – např. ústřední melodie z filmu Čelisti, nebo se zeptat žáků na jejich tipy) či nechat děti volně asociovat, co v nich budí strach. Záměrem je, aby se všichni k emoci přiblížili.

Zhmotnění a popis - Necháme každého, aby svůj strach nějak výtvarně ztvárnil – kreslením, modelováním z papíru.. jak vypadá strach, nebo jak by strach vypadal, kdyby na sebe vzal nějakou konkrétní podobu. Můžeme si pomoci příměrem z Harry Pottera, kde na sebe bubáci berou podobu našeho strachu, nebo z filmu V hlavě. Po zhmotnění strachu žáky necháme, aby nám o svém bubákovi vyprávěli a popsali ho.

Prozkoumání - dle možností bubáky zkoumáme – jací jsou, co umí, kdy se objevují, co má bubák rád, jak na sobě poznáme, že se bubák přiblížil, kde na těle cítíme, že je teď u nás, co na něj zabírá ..? Zkoumáme a hrajeme si s metaforou, která nám umožňuje mluvit o emoci hravě a bez velké zátěže. Zde je důležité dávat pozor na to, abychom děti otázkami nezahltili. Vždy je bezpečné klouzat po povrchu a ptát se jen na bubáka. Otázky na vztah bubáka a dítěte si můžeme dovolit ve chvíli, kdy žáky dobře známe, máme pevný a laskavý vztah a sami jsme si jistí našimi schopnostmi „ustát“ emocionální rozhovory. Je zcela na místě se bavit pouze o bubákovi, pokud máme jen mírnou pochybnost o tom, že by toto mohlo být pro některé dítě ve třídě nepříjemné. Bezpečnou variantou také je vytvořit v této fázi tzv. teploměr dané emoce – kdy se bubák projevuje maličko, kdy víc a víc a jak to narůstá – co se mu líbí, co ho sytí.

Akce – s žáky se nyní bavíme o tom, co by s bubákem teď rádi udělali, aby jim bylo fajn – někdo si ho může chtít odnést domů a mít ho na očích, protože ho tak má víc pod kontrolou, někdo by ho nejradši rozcupoval na malé kousičky, někdo by ho chtěl vystřelit na Měsíc. Dáme prostor pro sdílení toho, co by si kdo přál (i fantazijně) a pak hledáme, co s ním teď můžeme udělat tady ve škole (na Měsíc ho nevystřelíme, ale co jiného bychom mohli udělat?). Následně vybrané možnosti realizujeme. Oblíbené bývá trhání, dupání, zavěšení na strom do větru, spálení.

Aktivitu je možné realizovat na každou emoci zvlášť a velmi funkčně se doplňuje s náladoměrkami. Techniku je možné ukončit bodem d., zároveň je možné ji ještě rozpracovávat.

Jak u nás funguje, když...

Cíl: Podpora důvěry žáků ve fungování školy a v poradenský systém

Motivace - Žáci již školu znají nějakou dobu, tak si dneska zkusí takovou detektivní pátrací výzvu, při které si mohou ověřit, jaká mají žáci přehled, nebo jaké mají tušení o věcech, které se ve škole dějí, ale nejsou na první pohled vidět.

Zadání - Promyslete, jak si myslíte, že u vás ve škole funguje, když někdo něco řeší, nebo potřebuje s něčím pomoci. Zkuste to ve skupinách sepsat, nakreslit to jako schéma/ komiks atd. Můžete vycházet z toho, co jste zažili, co tušíte, myslíte si, zaslechli jste.

Akce - Vydejte se za lidmi, kteří se ve vašem schématu objevují a pátrejte, zda jsou vaše domněnky správné, nebo jste se v něčem zmýlili. (tip do praxe - zde je předem dobré upozornit kolegy, že žáci se mohou atypicky vyptávat ☺). Technická poznámka - aktivitu je kvůli pátrací akci dobré rozdělit do dvou hodin, které na sebe přímo nenavazují.

Shrnutí a sdílení - Sdělte spolužákům, na co jste přišli. Sdílejte vlastní zkušenosti. Jak to na vás působí? Překvapilo vás něco? Stalo se, že někdy to nezafungovalo tak, jak mělo? Čím to bylo? Spolupracuje škola někdy i s dalšími institucemi? Jaké to pro vás je, že tohle teď víte? Je něco, co byste někde potřebovali jinak? Jak?

Techniku je možné ukončit bodem d., zároveň je možné ji ještě rozpracovávat.

Rozšíření I. Předání dál - na základě získaných informací žáci vytvoří edukační materiál pro ostatní třídy. Plakáty, komiksy, texty, příběhy, myšlenkové mapy. Dochází tak k podpoře peer prvku a žáky to přizývá ke spoluutváření atmosféry bezpečí ve škole. Pro žáky druhého stupně bývá motivační, že mohou něco předávat mladším žákům.

Rozšíření II. Ideální dospělák (spíše pro starší žáky se schopností abstrakce) - můžeme s žáky otevřít diskuzi o tom, jak by si představovali ideálního dospěláka, který by jim pomáhal (ve škole, nebo i mimo ni..). Jaký by měl být, co by měl dělat, jaké by měl mít schopnosti. Můžeme se bavit o tom, co a proč je pro ně důležité. Následně usadíme, že ideální lidé bohužel neexistují a každý má nějaké silné stránky a některé ne. Ať si každý žák pro sebe vybere tři stěžejní a promyslí si, kteří dospělí v jeho okolí tyto silné stránky mají - možná to bude tak, že jeden má jednu a jiný dvě. Důležité je, aby si pojmenovali, kteří dospělí pro ně (třeba i dohromady) vytvářejí bezpečný prostor. Technika zároveň učitelé přináší zprávu o hodnotách, které jsou pro žáky důležité.

Péťa je nový

Technika se vztahuje k postavám a příběhu filmu

Cíl: podpora empatie, prožítí si role nového žáka

A)

Úvod – otevřeme s žáky diskuzi o tom, jestli někdy zažili, že přicházeli do již utvořeného kolektivu jako nováčci, nabízíme možnosti pro jejich lepší představu – ve škole, na kroužku, na táboře .. následně je požádáme, aby si zkusili vzpomenout, jaké to tenkrát bylo a následně sdílíme své emoce. Ty je možné zapisovat na tabuli, abychom je měli na očích.

B)

Zadání I. – když teď víme, jaké to je (z čeho má takový člověk obavy, na co se těší atd.) pojďme zkusit vymyslet pár tipů, které by se mu mohly hodit, až do kolektivu přijde – co je a co není dobré dělat. Je možné na tom pracovat individuálně, či ve skupinách.

C)

Sdílení – každá skupina přečte svých pár tipů a zkusíme z nich společně vytvořit jeden komplexní návod. Při prezentaci se můžeme doptávat – zda to považují za snadné, těžké, co by k tomu nový člověk mohl potřebovat, aby se mu to podařilo, jaká jsou tam rizika, jak s nimi naložit?

D)

Zadání II. – nově příchozí člověk je jen jedna strana situace, pojďme si nyní představit, že můžete oslovit skupinu, do které nový žák přichází (např. třídu z filmu), co byste jim poradili? Jaké tipy by od vás dostali? Zde je výhodnější formulovat zadání tak, že žáci radí nějaké skupině, ne že oni jsou ta skupina a mají to vymýšlet za sebe. První varianta zadání jim dá větší volnost, druhá přináší větší pocit odpovědnosti a přemýšlení typu „tohle bychom měli, ale mě se to nechce dělat“.

E)

Sdílení II. – opět zkuste vytvořit společný návod. Opět se můžeme doptávat, zda to považují za snadné, těžké, co by k tomu členové stávajícího kolektivu mohli potřebovat, aby se jim to podařilo, jaká jsou tam rizika, jak s nimi naložit?

Rozšíření I. Předání dál - Stejně jako u techniky „Jak u nás funguje, když“ je možné pracovat v podobě předání dál. Tedy: na základě získaných informací žáci vytvoří edukační materiál pro ostatní třídy. Plakáty, komiksy, texty, příběhy, myšlenkové mapy. Dochází tak k podpoře peer prvku a žáky to přizývá ke spoluutváření atmosféry bezpečí ve škole. Pro žáky druhého stupně bývá motivační, že mohou něco předávat mladším žákům.

Dopis

Technika se vztahuje k postavám a příběhu filmu

Cíl: reflexe emočního prožívání během filmu, podpora empatie

A)

Zadání - Po promítnutí filmu nebo jeho části mají žáci za úkol napsat dopis libovolné postavě z filmu. V dopise mají vyjádřit vše, co by chtěli dané postavě říct.

B)

Sdílení - Žáci, kteří chtějí, mohou dopis přečíst před třídou.

C)

Reflexe - Proč jste zvolili tu kterou postavu? Čím Vás zaujala? Kdybyste mohli, co byste jí chtěli říct a proč? Co myslíte, že by vám postava odpověděla? Co by asi potřebovala slyšet a co by jí pomohlo?

Je možné, že se objeví velmi různé zprávy od jednotlivých žáků k jedné postavě, zde je důležité normalizovat pluralitu názorů a různého prožívání. Prakticky to i ukazuje, jak každý vnímáme situace a lidi jinak a máme na to právo.

Rozšíření I. Dopis číslo dvě - možnost napsání druhého dopisu - co by bylo dobré postavě říct, co by jí pomohlo a zároveň by to bylo v souladu s mými emocemi. Je volitelné, zda toto dělat hned, či s časovým odstupem. Pokud jsou žáci po přečtení dopisů hodně v emocích, nemá smysl apelovat na racionální přemýšlení a empatii - „co by asi potřebovala postava slyšet“ a je lepší nechat prostor sdílení emocí a jejich uvolnění (diskuzí, sdílením, za pomoci náladoměrky)

O mně pro ostatní

Cíl: naučit se vyjadřovat vlastní postoje, hledání míry soukromí a sdílení

A)

Úvod - žáci spolu již nějakou dobu ve třídě žijí a fungují, nicméně můžeme si zkusit udělat takovou rekapitulaci toho, jak by sami sebe rádi prezentovali směrem k okolí. Případně je vhodné techniku zařazovat do nových kolektivů, nebo ve chvíli, kdy žáky čeká změna v kolektivu - nový žák, přestup na střední školu, přestup na druhý stupeň.

B)

Zadání - Každý žák si nakreslí slunce s několika paprsky (či libovolný jiný tvar, který bude mít „odnože“). Je dobré tvar předkreslit, aby měl každý žák stejný počet paprsků. K jednotlivým paprskům žáci střídavě doplňují odpovědi na opakující se otázky - mám rád..., nemám rád..., od ostatních je mi příjemné..., od ostatních mi není příjemné..

C)

Sdílení - kdo chce, může svoji práci ukázat ostatním, říct, co napsal.

D)

Reflexe - Jaké to bylo? K čemu to může být dobré? Co bylo snadné a co naopak těžké? Dozvěděli se od ostatních něco nového? Bylo lehčí psát, nebo to následně číst? V čem byl rozdíl?

Technika zní velmi jednoduše, až banálně. Žákům však může přinést příležitost k sebeprezentaci a uvědomění si toho, co je pro ně důležité a zároveň možnost vyzkoušet si říct něco o sobě před celou třídou a případně se mírně vymezit („nemám rád, když mi říkáte přezdívku“). Toto je velmi důležitý nácvik pro situace, kdy se dítě bude potřebovat před třídou vymezit v dalších náročnějších situacích.

Je možné dělat variance o sobě a přidat vrstvy blízkých paprsků - co chci sdělit blízkým lidem a vzdálených paprsků - co je pro mě v pořádku sdělit na úrovni celé třídy. V tomto případě je technika jen pro každého žáka, obrázky se neukazují a sdílí se jen to, co daný žák chce říct. Případně je možné techniku vytvořit jako představení naší třídy - každý žák za sebe odpovídá na otázky „v naší třídě je běžné.., v naší třídě nikdy..v naší třídě očekávej..“ atd. Tato varianta techniky může velmi dobře navazovat na techniku „Pěta je nový“.

Za nějaký čas

Technika se vztahuje k postavám a příběhu filmu.

Cíl: podpora empatie, hledání důležitých momentů v mezilidských vztazích. Techniku je možné realizovat individuálně, či ve skupinách.

A)

Zadání I. - Zkuste si představit, že uběhl nějaký čas - několik měsíců, rok, několik let..a Terka, Míša a Péťa spolu pořád chodí do školy, mají už jiného pana učitele a Honza ve škole stále je. Jak myslíte, že situace aktuálně vypadá? Zkuste napsat krátký příběh/ nakreslit situaci/ diskutovat .. jak to v tomto bodě v budoucnosti ve škole vypadá.

Je možné sdílet již zde, nebo počkat po další fázi techniky - záleží na trpělivosti dětí a jejich schopnosti konstruktivně pracovat, chvíli po velmi fantazijní chvílce.

B)

Zadání II. - Zkuste promyslet, co byly důležité momenty, které způsobily, že současná situace vypadá tak, jak vypadá. A pokud současná situace není dobrá, zkuste vymyslet, co mohli postavy udělat jinak, nebo co potřebovaly, aby se jejich osudy mohly vyvíjet lépe. A pokud současná situace dobrá je, zkuste promyslet, co se dělo a co postavy měly a dokázaly, že se jim to takhle povedlo.

C)

Sdílení - Na co jste přišli, jaké to bylo? Jak se vám to dařilo? Co je důležité pro to, aby se nám v životě dobře dařilo?

D)

Závěr - pokud z techniky vyjdou např. nějaké dovednosti, přátelé atd. můžeme s žáky vytvořit kartičky/ obrázky, na které si každý napíše, jaké má své vlastnosti, nebo dobré kamarády, na které se může obrátit, kdyby potřeboval.

Je možné, že se objeví velmi různé zprávy od jednotlivých žáků k jedné postavě, zde je důležité normalizovat pluralitu názorů a různého prožívání. Prakticky to i ukazuje, jak každý vnímáme situace a lidi jinak a máme na to právo.

Náladoměrky

Tyto techniky jsou krátké aktivity zaměřené na uvědomění si svého aktuálního naladění. Zpravidla jsou jednoduché, trvají v rozsahu pár minut a mohou se stát i běžnou každodenní součástí třídního fungování. Mají však velký potenciál – za jejich pomoci rozvíjíme schopnost žáků uvědomovat si jejich vlastní emoce, umožňujeme ostatním vidět, jak se jejich spolužáci mají a tím pracovat i na rozvoji empatie. Navazující diskuze typu „Jak by bylo fajn se chovat k člověku, který je dneska našťvaný/ smutný/ unavený?“ může leckdy kvalitně vyplnit i celou hodinu a můžou z ní vzejít body, které je možné mít ve třídě vystavené a mít je jako návod. Zároveň je možné návod vymýšlet tak, že žáci říkají, co pomáhá jim (velmi pravděpodobně takto budou uvažovat, ale nemusejí to explicitně formulovat do slov). Tím můžeme aktivizovat jejich vnitřní zdroje pro zvládnutí emocí a podpořit zdravé vyrovnávací mechanismy – řeknou je nahlas, víc si je uvědomí, potažmo je někdo jiný inspiruje, navýší se tím šance, že si budou umět spolužákovi/ pedagogovi říct, co chtějí/ nechtějí/ potřebují (spíš než aby na něj reagovali emocionálním výbuchem).

Toto celé je možné žákům sdělit a motivovat je i tím, že nikdo z nás nemá schopnost vidět druhému do hlavy a proto je užitečné, když si dáváme vzájemně zprávy. Pro žáky na druhém stupni toto může mít přesah i do navazování prvních partnerských vztahů.

Možné náladoměrky - Všichni ukazují najednou

Náladoměrky, kdy celá třída najednou jde náladoměrku udělat. Výhodou je, že všichni žáci najednou vidí, jak se kdo má a pro pedagoga vzniká poměrně jasný přehled, jaká je celková situace ve třídě. Další výhodou bývá pohyb, s činností spojený. Specifické nevýhody jsou u jednotlivých typů.

Obrázkové / symbolické

Vyberte si, který obrázek nejlépe vystihuje vaši aktuální náladu a stoupněte si k němu (počasí, emoce z filmu V hlavě, smajlíci, fotky lidí s různými výrazy v obličeji .. cokoli, co je třídě blízké a hovoří to „jejich jazykem“. Čím starší žáci, tím vhodnější je využití metafor). Je možné využívat i figurky, karty a další pomůcky. Nevýhodou může být, že u více metaforických symbolů nemusí být jen z přiřazení se k němu jasné, co tím žák sděluje.

U tohoto typu náladoměrky je možné dělat variantu s pár symboly, ke kterým se žáci přiřadí, tzn. vybrat dopředu několik karet, symbolů – ideálně 4 – 6.T

aké je možná varianta mnoha symbolů, kdy si každý žák jeden vezme a krátce se k němu vyjádří, tzn. mít připraveno mnoho karet, figurek, symbolů, smajlíků..každý si vybere a následně říká jen to, co říct chce. Můžeme se doptávat, jak symbol/ figurka/ karta souvisí s jeho náladou, avšak se vyvarujeme interpretací (“to máš asi kvůli dnešní angličtině, vid?”, „no joo, to je jasný, celej ty!“ atd.) případně je i zastavujeme, pokud přicházejí od ostatních. Druhá varianta je časově náročnější, zároveň přináší více informací.

Prostorové/ pohybové

Klasické a pravděpodobně nejznámější náladoměrky. Škálování nálady na dobrou - špatnou, příjemnou - nepříjemnou, hodně energie - málo energie, připravenost na den - nepřipravenost atd. Žáci škálu mohou hodnotit tím, jak moc jsou na kraji komunitního kruhu, či uprostřed, v rámci třídy u jedné, či druhé zdi, zvedáním ruky, vertikálně - sedět co nejlépe zakuklený versus co nejlépe vytažený do výšky. Nevýhodou je, že takto lze definovat pouze škály „buď - anebo“.

Možné nálado měřky - Individuální

Nálado měřky, které se odehrávají ráno po příchodu do školy, kdy žák na nějakém předem připraveném mechanismu zaznamená svoji náladu/ aktuální rozpoložení. Výhodou je, že je možné, aby žák svoje záznamy v průběhu dne měnil – učitel tak může bez přímého dotazování sledovat proměny. Upravování nálady na nálado měřce může i žákům pomáhat k přesnějšímu vnímání proměn jejich nálad a také má potenciál působit jako ventil. Nevýhodou je, že učitel nemá najednou zprávu od všech žáků a pokud chce pozornost třídy obrátit k tomu, jak to mají ostatní, je třeba to aktivně udělat. Zároveň je třeba věnovat nálado měřce zpočátku čas, aby se stala automatickou akcí po příchodu žáků do třídy.

Kolíčky

Každý žák má kolíček na prádlo se svým jménem (může si vyrobit, ozdobit, aby byl opravdu „jeho“) a kolíček se umísťuje na škálu. Škála může být jedna – ve smyslu dobrá – špatná nálada, nebo je možné jich vyrobit několik (např. podle základních emocí, nebo udělat kategorie – celková nálada, chuť učit se nové věci, chuť povídat si s ostatními) a s žáky vyrobit i stejný počet kolíčků a nechat každého aby si umístil své kolíčky na škály.

Kelímky

Barevné kelímky, které mohou mít žáci na lavici a vystavit vždycky takový, jak se aktuálně mají, přičemž každá barva kelímku má svůj význam, např. červený – nechci teď s nikým moc mluvit, není mi dobře, žlutý – jsem v pohodě, jen potřebuji trochu času na nastartování se, zelený – mám se fajn a jsem připravený na dnešní den, modrý – rád bych si s někým povídal, mám náladu na společnost.

Sklenice a modelína

Zpravidla se děje, že nepocítujeme pouze jednu emoci, ale míchá se nám jich víc a nebývá snadné o tom mixu mluvit. Možností je, aby měl každá žák svoji průhlednou sklenici (např. zavařovačku, kterou je opět možné vyzdobit tak, aby bylo jasné, komu patří) a připravit k ní legendu o emocích – červená – vztek, modrá – smutek, zelená – strach, žlutá radost. Každý žák si ráno může vymodelovat několik různě velkých kuliček do své sklenice podle toho, jak se daný den cítí.

Techniky, kde se pracuje s vícero emocemi najednou – Kelímky, Sklenice s modelínou a specifická varianta Kolíčku, jsou velmi dobrým nástrojem pro práci zejména na druhém stupni, kde u žáků dochází k emocionálnímu zmatku. Pro tyto starší žáky je možné volit materiál, který nebude dětský a neurazí je – např. barevné kameny/ přírodniny místo modelíny.

ZÁVĚR A OVĚŘENÍ CÍLŮ

Ověření cílů by mělo následovat po skončení realizace práce – je možné se ptát ihned po skončení dětí, co si z dnešního programu odnášejí, nebo i s několikadenním odstupem. Ověření znalostí bývá hlavně otázkami. Ty mohou být např.

Co víte o...?

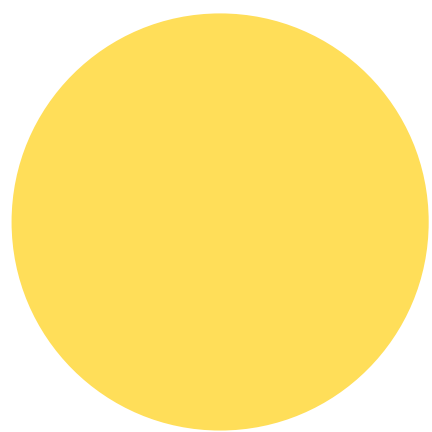
Co jste se dozvěděli nového o...?

Co byste řekli někomu jinému, kdyby o... nevěděl nic, co byste považovali za nejdůležitější?

Kdybyste byli učitelé a měli třídě říct o .. co byste říkali?

Ověření dovedností vychází zpravidla z modelových situací. Můžeme tedy s žáky zjišťovat, jak by se zachovali v situaci, která je typologicky podobná, případně sledujeme, jak se žákům daří v technikách, které na metodiku navazují. Zda v nich dovednosti projevují, nebo ne.

Ověření kompetence je nejsložitější, protože kompetenci vnímáme jako dovednost aplikovanou v reálném životě. To, zda ji žáci mají můžeme sledovat tedy jen v reálném fungování v běžném chodu školy.

Místo pro vaše poznámky

KROKY

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

MOJE CÍLE

TIPY PRO PŘÍŠTĚ

Přejeme vám,

aby se vám s metodikou co nejlépe pracovalo a byla pro vás užitečným nástrojem. Budeme rádi, když vás bude inspirovat a bude další z řady možností, které můžete se třídou využít pro podporu zdravého klima, které je samo o sobě nejmocnější preventivní silou.

Děkujeme

Nadaci Sirius, která projekt zafinancovala. Dále základní škole Square, která poskytla jak prostor pro natáčení tak i možnost odpilotovat v jejich škole filmy a metodiky a ověřit srozumitelnost a funkčnost.

Dále bychom rádi poděkovali Adamovi Stretti za natočení filmů a zajištění jejich kompletního dodání, celému natáčecímu štábu, hereckým protagonistům malým i velkým a také jejich rodičům, kteří je doprovázeli a umožnili spolupráci.

Realizační tým

Autorka metodiky: Mgr. Tereza Berková
Scénář filmu: Mgr. Sylvie Stretti, PhD.
Grafika: Mgr. Eva Pecha

Poradna VIGVAM

pomáhá těm, které potkala nečekaná ztráta blízkého člověka. Pro školy máme několik služeb, které můžete využít ve chvíli, kdy s dětmi řešíte bolestné období ztráty nebo dokonce smrti. Je možné s námi situaci také pouze konzultovat. Budete-li potřebovat, neváhejte se nám ozvat.